

Nr 140.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående provisoriskt lönetillägg och tillfälligt lönetillägg till viss militär personal; given Stockholms slott den 28 februari 1947.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Ernst Wigforss.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 28 februari 1947.

Närvarande:

Ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, SKÖLD, QUENSEL, GJÖRES, DANIELSON, VOUGT, MYRDAL, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, MOSSBERG, WEIJNE.

Efter gemensam beredning med chefen för försvarsdepartementet anmäler chefen för finansdepartementet, statsrådet Wigforss, uppkomna frågor angående provisoriskt lönetillägg och tillfälligt lönetillägg till viss militär personal samt anför därvid följande.

1. Tillfälligt lönetillägg till viss icke ständigt tjänstgörande fast anställd personal vid försvarsväsendet.

I propositionen nr 3 till 1946 års riksdag föreslog Kungl. Maj:t riksdagen medgiva, bland annat, att tillfälligt lönetillägg under budgetåret 1945/46 finge i huvudsaklig överensstämmelse med i propositionen förordade grunder utgå till vissa befattningshavare i statens tjänst m. fl. enligt de närmare föreskrif-

ter, som meddelades av Kungl. Maj:t. Berörda grunder inneburo, att tillfälligt lönetillägg skulle tillkomma, bland andra, beställningshavare på aktiv stat. Beträffande frågan, huruvida anställningshavare i reserven och därmed jämförlig personal vid försvarsväsendet borde erhålla det tillfälliga lönetillägget, uttalades i propositionen, att i analogi med vad som föreskrivits rörande tillfälligt barntillägg vid de åren 1944 och 1945 genomförda provisoriska löne-regleringarna tillfälligt lönetillägg icke borde tillkomma nu ifrågavarande personal, dock att dylikt tillägg med hänsyn till de särskilda avlöningsförhållandena borde utgå till aspirantanställt underbefäl i reserven. Vidare skulle det enligt vad i propositionen förordats ankomma på Kungl. Maj:t att efter erforderlig utredning förordna om rätt till tillfälligt lönetillägg för vissa smärre befattningshavargrupper samt om arvodestillägg till viss arvodesanställd personal.

Sedan riksdagen (skr. nr 43) bifallit propositionen, utfärdades kungörelsen den 15 mars 1946 (nr 74) angående tillfälligt lönetillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst m. fl. Bland de befattningshavargrupper, som enligt kungörelsen ägde åtnjuta dylikt tillägg, upptogs icke annan reservpersonal eller därmed jämförliga anställningshavare än aspirantanställda furirer i marinens reserver.

Efter remiss framlade sedermera *försvarets civilförvaltning* i skrivelse den 5 april 1946 förslag rörande rätt till tillfälligt lönetillägg för vissa befattningshavargrupper samt arvodestillägg åt viss arvodesanställd personal vid försvarsväsendet. Civilförvaltningen framhöll därvid, bland annat, att fast anställd icke ständigt tjänstgörande personal i icke oväsentlig utsträckning tagits i anspråk för tjänstgöring efter försvarsberedskapens upphörande den 30 juni 1945, dels för beredskapens avveckling, dels i vakanta beställningar, dels ock till fullgörande av sådan ständig fredstjänstgöring, som enligt 1942 års försvarsbeslut förutsatts skola fullgöras av inkallade officerare och underofficerare i reserven. Med undantag av vissa reservofficerare, vilka fullgjorde frivillig tjänstgöring vid flygvapnet och vilka därvid jämlikt beslut av Kungl. Maj:t den 29 juni 1945 uppbure lön enligt vederbörlig reservbefälskungörelse, hade berörda personal för tid intill den 1 april 1946 åtnjutit lön enligt krigsavlöningsreglementet. Samtliga hade alltså uppburit lön enligt samma regler, som gällde för beställningshavare på aktiv stat. Civilförvaltningen ifrågasatte därför, huruvida icke beställningshavare av omförmälda kategorier med hänsyn bland annat till att vederbörande såsom regel under en längre tidsperiod — ett icke oväsentligt antal till och med under en följd av år — varit inkallade till tjänstgöring, borde under de i kungörelsen den 15 mars 1946, nr 74, angivna förutsättningarna tillerkännas tillfälligt lönetillägg.

I brev den 3 maj 1946 förordnade Kungl. Maj:t därefter, att avlöningstillägg, motsvarande tillfälligt lönetillägg, skulle enligt i kungörelsen den 15 mars 1946, nr 74, angivna grunder tillkomma icke ständigt tjänstgörande fast anställd personal, som efter frivilligt åtagande beordrats till tjänstgöring å vakanta officers-, underofficers- eller manskapsbeställningar eller till sådan

ständig fredstjänstgöring, som enligt 1942 års försvarsbeslut förutsatts skola fullgöras av inkallade officerare och underofficerare i reserven. I betraktande av att ifrågavarande personal tjänstgjorde såsom vikarier å för beställningshavare på aktiv stat avsedda befattningar, respektive uppehöll befattningar, av vilka stadigvarande behov enligt 1942 års försvarsbeslut ansågs föreligga, ansågos de förut återgivna uttalandena i propositionen nr 3/1946 om reservpersonalens rätt till tillfälligt lönetillägg icke lägga hinder i vägen för beredande av motsvarande avlöningstillägg åt ifrågavarande anställningshavare. Övrig icke ständigt tjänstgörande fast anställd personal ansågs däremot på grund av nyssnämnda uttalanden icke kunna tillerkännas dylikt tillägg.

I detta sammanhang må anmärkas, att ett antal beställningshavare i reserven, vilka varit inkallade för avveckling av försvarsberedskapen och vilkas avlöning därvid bestritts från avvecklingsanslag, i framställningar till Kungl. Maj:t hemställt att komma i åtnjutande av tillfälligt lönetillägg, vilka framställningar emellertid av förut angivna skäl icke kunnat bifallas.

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 7 februari 1947 har *försvarets civilförvaltning* på uppdrag av chefen för försvarsdepartementet inkommit med förslag till ändringar i avlöningsbestämmelserna för viss militär personal. Civilförvaltningen har därvid ånyo tagit upp frågan om reservpersonalens rätt till tillfälligt lönetillägg. Efter att ha erinrat om sin skrivelse den 5 april 1946 har ämbetsverket härom anfört följande.

Det har helt naturligt varit erforderligt att för avvecklingsarbete i viss utsträckning taga i anspråk reservpersonal, tjänstgörande i vakant beställning. Med den avfattning Kungl. Maj:ts beslut den 3 maj 1946 erhållit följer, att nämnda personalkategori men däremot icke övrig reservpersonal, som tagits i anspråk för avvecklingsarbete, blivit berättigad till tillfälligt lönetillägg. Avgörande för rätten till förmånen har sålunda uteslutande blivit det anslag, från vilket reservpersonalens avlöning bestritts (avlöningsanslag eller avvecklingsanslag). En dylik bedömningsgrund torde knappast kunna anses rationell och måste självfallet för den berörda personalen framstå såsom oförklarlig och väcka missnöje. Civilförvaltningen får därför ånyo föreslå, att samtlig i ämbetsverkets skrivelse den 5 april 1946 omförmäld, fast anställd icke ständigt tjänstgörande personal under de i kungörelsen den 15 mars 1946 angivna förutsättningarna blir berättigad till förmånen i fråga.

I en till finansdepartementet inkommen skrivelse den 8 februari 1947 ha vidare *centralstyrelsen för de svenska reservofficersförbunden* och *svenska reservunderofficersförbundet* gemensamt gjort framställning i syfte att all reservanställd personal måtte komma i åtnjutande av tillfälligt lönetillägg.

Med hänsyn till innebörden av det beslut, som 1946 års riksdag fattat i fråga om det tillfälliga lönetillägget, har Kungl. Maj:t — såsom av det föregående framgår — varit förhindrad att förordna om utbetalning av tillfälligt lönetillägg eller häremot svarande avlöningstillägg till fast anställd icke ständigt tjänstgörande personal vid försvarsväsendet i vidare mån än som hittills skett. Av skäl, som försvarets civilförvaltning anfört, anser jag mig emellertid

*Departements-
chefen.*

böra förorda, att även sådan fast anställd icke ständigt tjänstgörande personal, som tagits i anspråk för tjänstgöring i anledning av avvecklingen av försvarsberedskapen och därvid avlönats från avvecklingsanslag, må komma i åtnjutande av avlöningstillägg, motsvarande tillfälligt lönetillägg. Avlöningstillägget bör utgå enligt de i kungörelsen den 15 mars 1946, nr 74, stadgade grunder.

2. Provisoriskt lönetillägg och tillfälligt lönetillägg till viss personal vid försvarsväsendet, som överförts till kategorien värnpliktiga officerare.

Enligt 1942 års försvarsbeslut skulle personalkategorierna landstormsofficerare och officerare vid frivilliga automobilkåren utgå ur arméorganisationen. De av nämnda officerare, som befunno sig i värnpliktsåldern, skulle därvid överföras till kategorien värnpliktiga officerare, medan de som överskridit denna ålder skulle kunna anställas såsom reservofficerare, i båda fallen under förutsättning, att de ansågos därtill lämpliga. I samband med genomförandet från och med den 1 januari 1944 av ifrågavarande organisationsändringar intogs i särskilda tillämpningskungörelsen till krigsavlöningsreglementet bestämmelser av innehåll, att sådana i fredstid konstituerade landstormsofficerare och officerare vid frivilliga automobilkåren, vilka överförts till kategorien värnpliktiga officerare, så länge rådande förstärkt försvarsberedskap varade och under mobilisering som i anslutning därtill kunde bliva anbefalld skulle åtnjuta samma krigslön som tidigare, eller alltså månadslön enligt viss löneklass i militära avlöningsreglementet. Vad sålunda föreskrivits skulle dock icke utgöra hinder för här avsedd personal att, i stället för omförmälda avlöningsförmåner, uppbära avlöning och övriga förmåner såsom värnpliktig. Anmälan i fråga om avlöningsgrunden skulle göras i den ordning och inom den tid, som försvarets civilförvaltning ägde bestämma.

Jämlikt beslut av Kungl. Maj:t den 15 juni 1945 ägde ifrågavarande till kategorien värnpliktiga officerare överförda anställningshavare under tjänstgöring för avveckling av försvarsberedskapen från och med den 1 juli 1945 tills vidare åtnjuta krigslön i likhet med vad dessförinnan varit fallet. Beträffande de av nämnda officerare, vilka vid utgången av juni 1946 voro i tjänst och därvid åtnjoto förmåner i likhet med fast anställd personal, har Kungl. Maj:t vidare genom beslut den 21 juni 1946 föreskrivit, att de under fortsatt avvecklingsarbete skulle äga uppbära lön enligt samma löneklass i militära avlöningsreglementet som vid utgången av juni 1946.

I utlåtande den 3 januari 1947 över en till Kungl. Maj:t inkommen framställning om beredande av provisoriskt lönetillägg enligt kungörelsen den 28 juni 1946, nr 356, åt i fredstid konstituerade landstormsofficerare, vilka överförts till kategorien värnpliktiga officerare med bibehållen rätt till lön enligt löneklass i militära avlöningsreglementet, har *försvarets civilförvaltning* framhållit, att provisoriskt lönetillägg icke kunnat tillerkännas nämnda

officerare med hänsyn till att de ostridigt tillhörde kategorien värnpliktiga. Då de emellertid avlönades i viss anslutning till vad som gällde för fast anställd personal, syntes skäl tala för att de finge komma i åtnjutande av provisoriskt lönetillägg. Civilförvaltningen har i detta sammanhang erinrat, att dylikt tillägg enligt nämnda kungörelse utgår till icke ständigt tjänstgörande vid försvarsväsendet fast anställd personal, när vederbörande åtnjuter lön enligt de grunder som gälla för beställningshavare, underkastad militära avlöningsreglementet eller manskapsavlöningsreglementet. Civilförvaltningen har vidare upplyst, att de i framställningen avsedda officerarna utgjorde ett mindre antal. Med hänsyn till berörda omständigheter har civilförvaltningen föreslagit, att provisoriskt lönetillägg måtte enligt de i sagda kungörelse angivna grunderna beredas värnpliktig officer, vilken i egenskap av förutvarande landstormsofficer övergångsvis åtnjuter lön enligt militära avlöningsreglementet.

Vidare har försvarets civilförvaltning i den under punkt 1 omförmälda skrivelsen den 7 februari 1947 tagit upp frågan om beredande av tillfälligt lönetillägg åt personal, som från anställning såsom landstormsofficerare och officerare vid frivilliga automobilkåren överförts till kategorien värnpliktiga officerare och övergångsvis åtnjuter lön enligt militära avlöningsreglementet. Därvid har civilförvaltningen under åberopande av vad ämbetsverket anfört i sitt förenämnda utlåtande den 3 januari 1947 framhållit, att skäl syntes tala för att nu ifrågavarande personalgrupper komme i åtnjutande av tillfälligt lönetillägg.

Enligt hittills gällande bestämmelser ha varken tillfälligt lönetillägg enligt kungörelsen den 15 mars 1946, nr 74, eller provisoriskt lönetillägg enligt kungörelsen den 28 juni 1946, nr 356, kunnat tillerkännas den, som från anställning såsom i fredstid konstituerad landstormsofficer eller i fredstid till officers tjänsteställning konstituerad (förordnad) medlem av frivilliga automobilkåren överförts till kategorien värnpliktiga officerare och som därvid, på sätt förut anförts, blivit berättigad att — i stället för avlöning och övriga förmåner, som tillkomma värnpliktig — övergångsvis åtnjuta avlöningsförmåner enligt bestämmelser, vilka anknyta till de för beställningshavare på aktiv stat gällande avlöningsbestämmelserna. I likhet med försvarets civilförvaltning finner jag skäligt, att ifrågavarande värnpliktiga officerare komma i åtnjutande av tillfälligt lönetillägg och provisoriskt lönetillägg enligt de i nämnda kungörelser angivna grunder.

*Departements-
chefen.*

Hemställan.

Under åberopande av vad i det föregående anförts och med beaktande av att de föreslagna lönetilläggen synas böra bestridas från det för innevarande budgetår under fjärde huvudtiteln upptagna förslagsanslaget till avveckling av beredskapen m. m. hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

Kungl. Maj:ts proposition nr 140.

att bemyndiga Kungl. Maj:t att i huvudsaklig överensstämmelse med vad i det föregående förordats meddela erforderliga bestämmelser om utbetalande av provisoriskt lönetillägg och tillfälligt lönetillägg till viss militär personal.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Bengt Ericsson.